

Plagen in Bio vruchtgroenten in tunnelteelten – WWBIO project

---

1/10/2025

An Van de Walle
Workshop Functionele
agrobiodiversiteit stimuleren voor
duurzame plaagbeheersing -
Destelbergen

WWBIO: Waarnemingen en waarschuwingen in Bio landbouw

Waarom

Inzicht in **welke plagen voorkomen**

Begrip van hun **ontwikkeling doorheen het jaar**

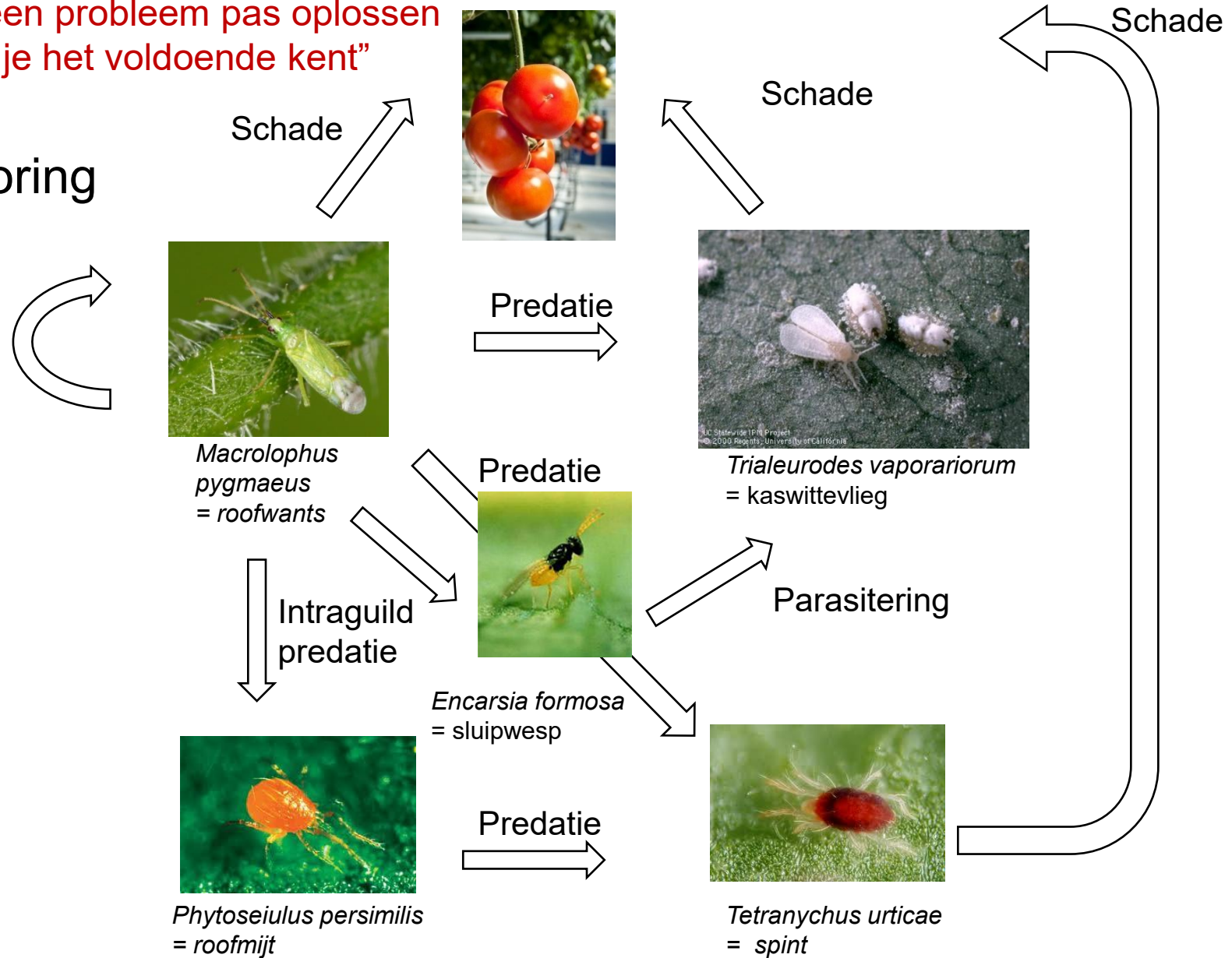
Kennis van **beheersingsmaatregelen & juiste timing**

-> Waarschuwingenberichten = handige ondersteuning

WWBIO

“Je kan een probleem pas oplossen
wanneer je het voldoende kent”

Belang van monitoring

WWBIO: Waarnemingen en waarschuwingen in Bio landbouw (INAGRO; PSKW, VIAVERDA)

Daarom

Waarnemingen: opvolging plagen en natuurlijke vijanden op min. 2 praktijkpercelen per regio en teeltgroep (kolen, prei/ui, wortelen/selder, sla, vruchtgewassen)

Waarschuwingen: tweewekelijks.

Hoe

- opmaak van de berichten via online platform – 2 wekelijks.
- Gratis inschrijving voor de berichten : via deze link <https://www.ccbt.be/nl/gewasbescherming>

Nog tot eind 2025, erna mogelijks enkel voor openlucht teelten (budget).

WWBIO: Waarnemingen en waarschuwingen in Bio landbouw (INAGRO; PSKW, VIAVERDA)

Hulpmiddelen voor telers

•Plaagkalender

- Overzicht van belangrijkste plagen
- Piek tijden & verminderde activiteit
- Download beschikbaar

•Digitale herkenningfiches

- Info, foto's & video's
- Gemakkelijk te raadplegen op smartphone (Microsoft Sway)
- Koppeling vanuit waarschuwingsberichten

WWBIO: Waarnemingen en waarschuwingen in Bio landbouw (INAGRO; PSKW, VIAVERDA)

Herkennings-
fiches

<https://www.ccbt.be/nl/project/ww-biogroenten>

- [Koolmot](#)
- [Aardvlo](#)
- [Aardrupsen](#)
- [Bonenvlieg](#)
- [Preimot](#)
- [Preivlieg](#)
- [Schaduwwantsen](#)
- [Seldervlieg](#)
- [Emelten](#)

Nieuwe fiches in opmaak:
- Zuidelijke groene stinkwants
- Spint

Interessante publicaties – apps – tools voor plaagherkenning

<https://www.ziektenenplagen.be/pes/waardplanten.nsf/app!OpenForm>

'Ziekten en Plagen' app
voor boomtelers en groenvoorzieners

Ziekte, plaag of nuttige zoeken via

PLANT

PARASIET

NUTTIGE

Trefwoord (min. 5 tekens)

ZOEK

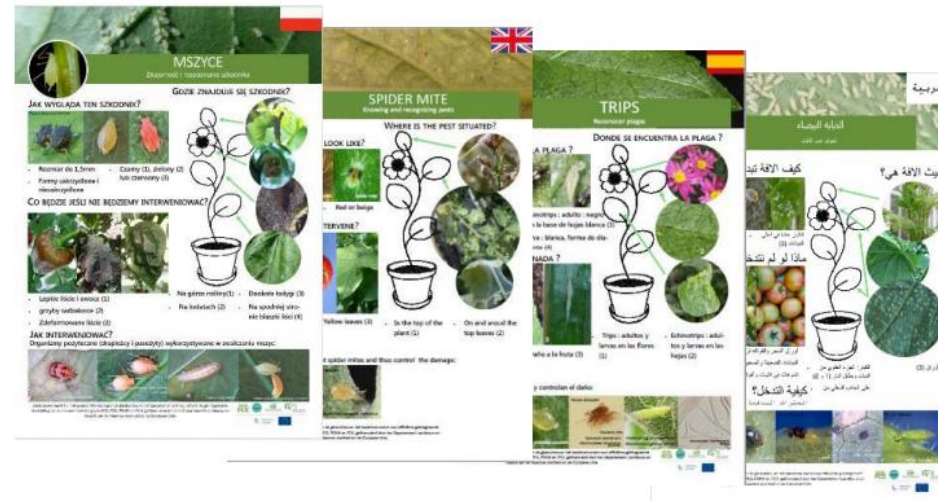
Wist je dat je een icoon van deze app op je toestel kan installeren? Lees meer >

© Viaverda | Privacyverklaring en cookiebeleid

Interessante publicaties – apps – tools voor plaagherkenning

<https://www.viaverda.be/Publicaties/ArtMID/483/ArticleID/8158>

- Plagen, ziekten en onkruiden
- Serie gericht op anderstaligen:
  - Nederlands
  - Engels
  - Frans
  - Spaans
  - Portugees
  - Pools
  - Roemeens
  - Arabisch

Plagen:

- Bladluis
- Spint
- Tomatengalmijt
- Trips
- Weekhuidmijt
- Witte vlieg
- Wolluis

Interessante publicaties – apps – tools voor plaagherkenning

Posters plagen herkennen in de glastuinbouw

<https://www.viaverda.be/Publicaties/ArtMID/483/ArticleID/8158>

Brochure monitoring van plagen en nuttigen in de glastuinbouw

<https://www.viaverda.be/Publicaties/brochure-monitoring-van-plagen-en-nuttigen-in-de-glastuinbouw>

App ziekten en plagen voor boomtelers en groenvoorzieners

<https://www.ziektenenplagen.be/pcs/waardplanten.nsf/app!OpenForm>

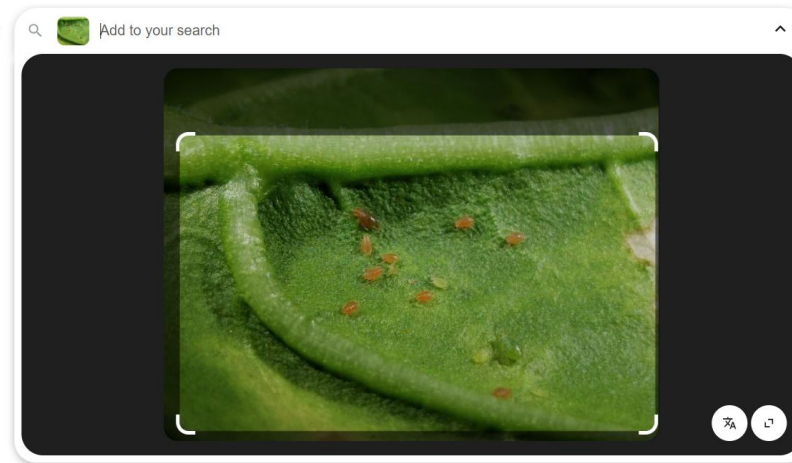
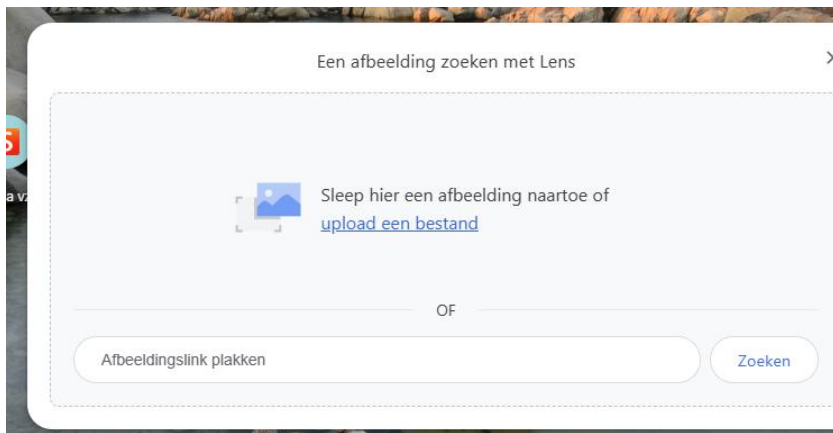

Google Lens

Google Lens

Klik hierop !

IRS alles over bieten
Sommige insecten lijken op groene bladluizen, maar zijn h...

Insect Heroes België
Bladluis bestrijden? Herkenning, bestrijding en voorkomen van...

Overzicht tools op CCBT website

Gewasbescherming in bio groenten

Op deze pagina brengen we heel wat info en handige links samen voor gewasbescherming in biologische groenteteelt.

Dit wordt nog uitgebreid voor andere teelten.

<https://www.ccbt.be/nl/gewasbescherming>

Polyfage plagen in tunnel – vruchtgewassen

- Schildwantsen
  - Zuidelijke groene schildwants
  - Bruin gemarmerde schildwants
- Rupsen
- Bladluizen
- Witte vlieg
- Trips
- Spint
- coloradokever

Zuidelijke groene schildwants - *Nezara viridula*

Schade:

Wegvangen:

- Manueel
- Sluipwesp

Trissolcus

Basalis: eitjes

Bruin gemarmerde schildwants – *Halyomorpha halys*

Schade:

Wegvangen met feromoonvallen, manueel wegvangen

Schaduwwantsen (*Lygus* & *Orthops* spp.)

Symptoom

zuigschade jonge bladeren en stengels
(selder maar ook vruchtgewassen)

Ontwikkeling

warm, droog, zomer

Preventie / interventie

matig bemesten

Belang natuurlijke vijanden

Luizen met water van gewas sproeien

Tijdig oogsten

Tijdstip

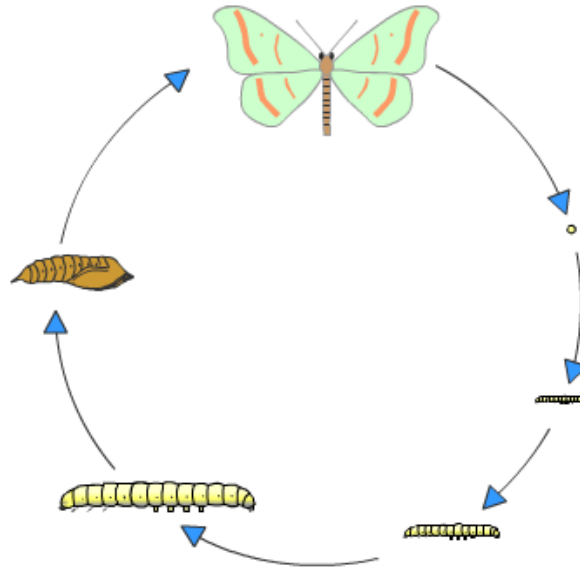
Tijdstip: juni-september

→ juli / augustus: belang natuurlijke vijanden!

Rupsen koolmot, groot & klein koolwitje, gamma- & kooluil

Gamma-uil
polyfaag
overdag

Klein koolwitje
koolgewassen
overdag

Koolmot
venstervraat
koolgewassen
schemering

Kooluil
polyfaag
schemering

Groot koolwitje
koolgewassen
overdag

Rupsen: Gamma-uil of *Autographa gamma*

- Symptoom: vraatschade op diverse gewassen
(polyfaag!)

- Stadia:

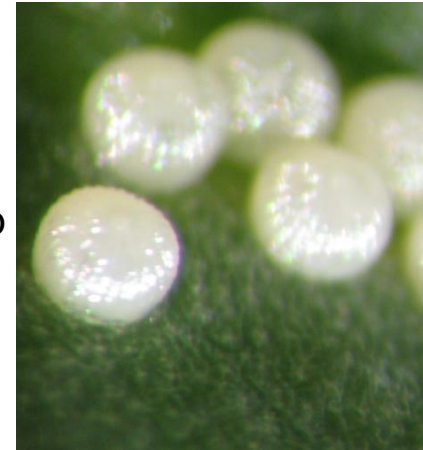
Ei: in groep, bol, wit, onderkant blad

Larve: max. 4 cm, 2 paar buikpoten, smaller naar kop toe, zwarte zijstrepen op kop, lichte zijstrepen aan rug

Pop: los wit spinsel

Adult: grijsbruine vlinder met geelwit gammateken, ook overdag actief

- Tijdstip: augustus - september

γ

Rups: Kooluil of *Mamestra brassicae*

- Symptoom: vraatschade op diverse gewassen (**polyfaag!**), bevuilding door uitwerpselen

- Stadia:

Ei: in groep, bol, wit met stip in (rood – bruin – zwart), op onderkant blad , 10 d.

Larve: 4 – 5 cm, groen tot bruin, 4 paar buikpoten, 10 d.

Pop: zwart glanzend, verpoppen in de grond

Adult: grijsbruine vlinder, enkel **actief in schemering**

- Tijdstip: juni - oktober (2 gen.)

→ piekperiode: **september** – oktober

Rupsen: interventie

Diverse soorten: vliegen overdag of 's nachts

Koolmot: deltaval met feromonen op praktijkpercelen

- Belang natuurlijke vijanden (sluipwesp)

- Insectengaas

- Rupsen & eitjes wegnemen

Insecticiden:

- Pyrethroïden (bifenthrin, cypermethrin, esfenvalerate, cypermethrin, deltamethrin, lambda-cyhalothrin, ...):
- Spinosad: bv. Tracer (rups-trips-vlieg) – productie door bacteriën, tast zenuwstelsel aan
- Nematoden: *Steinernema carpocapsae*
- *Bacillus thuringiensis ssp. kurstaki/aizawai*: bv. Xentari, Dipel
  - Bacterie produceert sporen die toxine vrijstellen dat de darmwand aantast
  - Eerst verlamingsverschijnselen, daarna sterven de rupsen (kan enkele dagen duren)
  - Maag-gif: rupsen moeten eten, kleine rupsen zijn gevoeliger
  - Niet-systemisch: nieuwe bladeren zijn niet beschermd!
  - Opletten voor resistentie!

Pyrethroïden: niet systemisch,
niet veilig voor nuttigen!

Veiliger middel!

Bladluizen

Belangrijkste in vruchtgroenten:

- katoenluis *Aphis gossypii*
  - boterbloemluis *Aulacorthum solani*
  - aardappeltopluis *Macrosiphum euphorbiae*
  - groene perzikluis *Myzus persicae*
- (links → rechts)

Symptoom

zuigschade (vergroeiing) & roetdauw

Ontwikkeling

warm, droog & hoge bemesting = snelle vermeerdering

Preventie / interventie

matig bemesten

Belang natuurlijke vijanden

Luizen met water van gewas sproeien

Tijdig oogsten

Tijdstip

Tijdstip: mei – oktober

→ juli / augustus: belang natuurlijke vijanden!
(vroeger in beschutte teelten)

→ september / oktober

Bladluizen

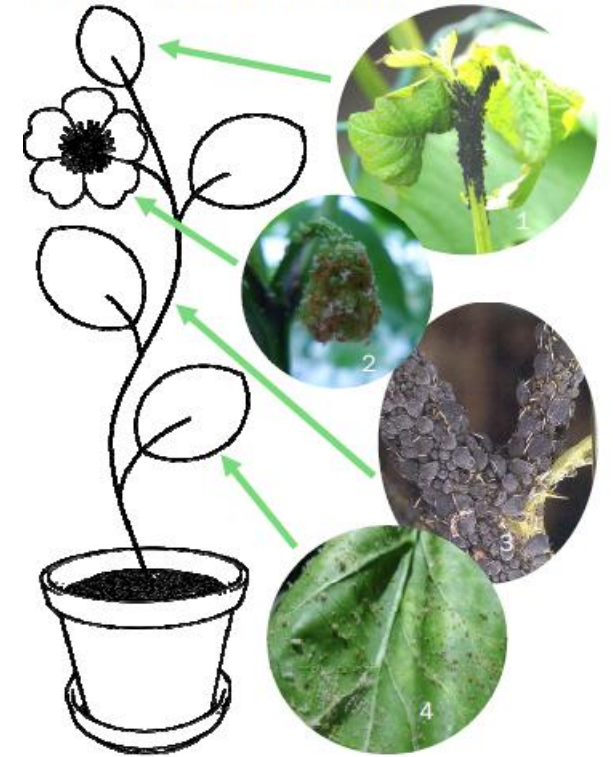
HOE ZIET DE PLAAG ER UIT?

Foto: Sascha Kohlmann

- Tot 1,5 mm groot
- Soms vleugels
- Zwart (1), groen (2) of rood (3)

WAAR BEVINDT DE PLAAG ZICH?

In de kop van de plant (1)

Op bloemen (2)

• Rond de stengel (3)

• Op de onderkant van de bladeren (4)

WAT ALS WE NIET INGRIPEN?

Bladluizen

- Plakkende bladeren en vruchten (1)
- Zwarte schimmels (roetdauwschimmel) (2)
- Misvormde bladeren (3)

HOE INGRIPEN?

Verschillende nuttige insecten eten of parsiteren bladluizen en beperken zo de schade:

Pop van lieveheersbeestje

Bladluismummies door sluipwespen

Larve zweefvlieg

Larve galmug valt bladluis aan

Biologisch insecticide
azadirachtine
(OIKOS)

Luizen: nuttigen

zweefvlieg

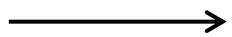

sluipwesp

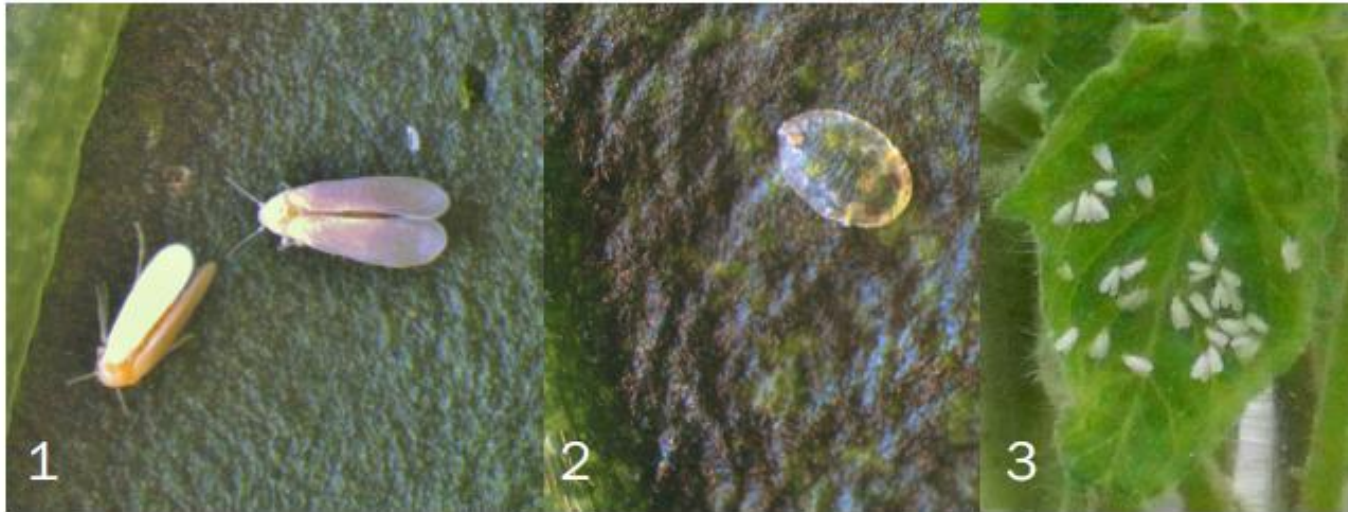
Luizen: nuttigen

Lieveheersbeestje

Witte vlieg

HOE ZIET DE PLAAG ER UIT?

- Adulten: 1 mm (1)
- Larven: 0,7 mm (2)
- Adulten meestal in planttop (3)

WAAR BEVINDT DE PLAAG ZICH?

Adulten: kop van de plant en scheuten (1 en 2)

Larven: onderkant ondergelegen bladeren (3)

Witte vlieg

WAT ALS WE NIET INGRIJPEN?

- Plakkende bladeren en vruchten (1)
- Zwakke en kleinere planten (2)
- Afwijkingen in plant en vrucht (3)

HOE INGRIJPEN?

Verschillende nuttige insecten eten of parasiteren witte vlieg en beperken zo de schade:

Roofmijt: *Amblyseius swirskii*

Kever: *Delphastus catalinae*

Foto: ©Koppert
Sluipwesp: *Encarsia formosa*

Foto: ©Koppert
wittevliegummies (zwart)
door *Encarsia formosa*

Roofwants: *Macrolophus pygmaeus*

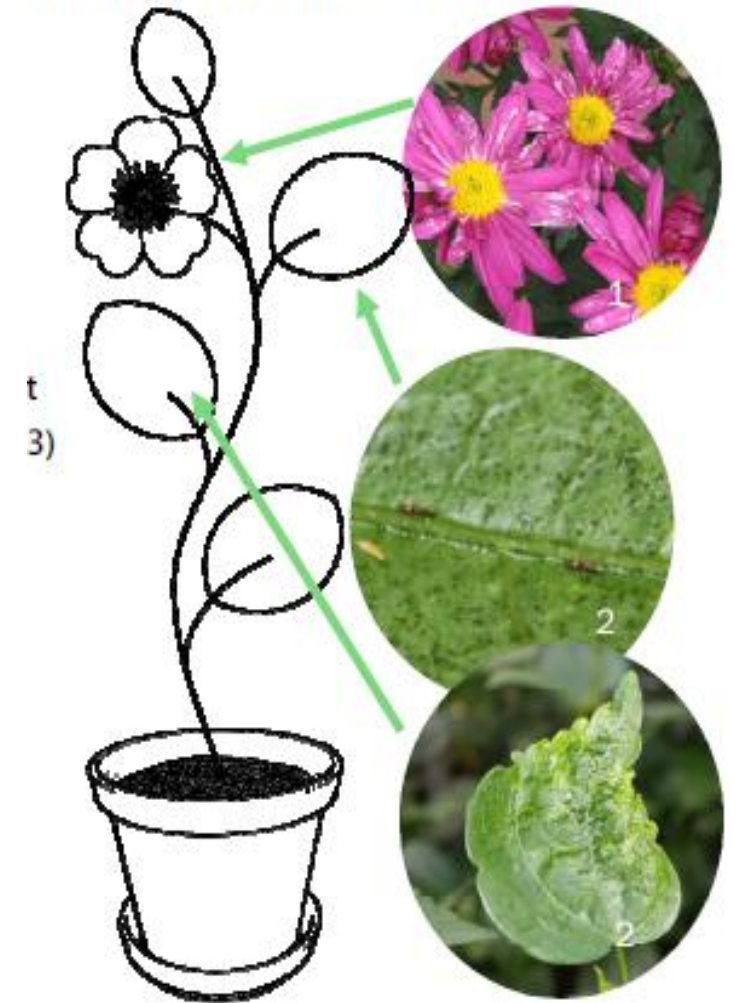
Trips

HOE ZIET DE PLAAG ER UIT?

- Adult: geel-lichtbruin, franjevleugels (1)
- Larve: geel, rolrond (2)
- Echinotrips: Adult: zwart met witte vleugelbasis (3)
- Larve: spierwit, puntig uiteinde (4)

WAAR BEVINDT DE PLAAG ZICH?

- Bloementrips: Adulten en larven in de bloem (1)
- Echinotrips: Adulten en larven op de bladeren (2)

Trips

WAT ALS WE NIET INGRIPPEN?

- Schade aan bloem . Schade aan vrucht (3) (1) en blad (2)

Zegekruid
natuurlijke
bestrijder van witte
vlieg door geur.

HOE INGRIPPEN?

Verschillende nuttige insecten eten of parasiteren bloementrips en beperken zo de schade:

Spint

HOE ZIET DE PLAAG ER UIT?

- Tot 0,5 mm groot
- Rood of beige

WAAR BEVINDT DE PLAAG ZICH?

- In de kop van de plant (1)
- Op en rond de bovenste bladeren (2)

Spint

WAT ALS WE NIET INGRIPPEN?

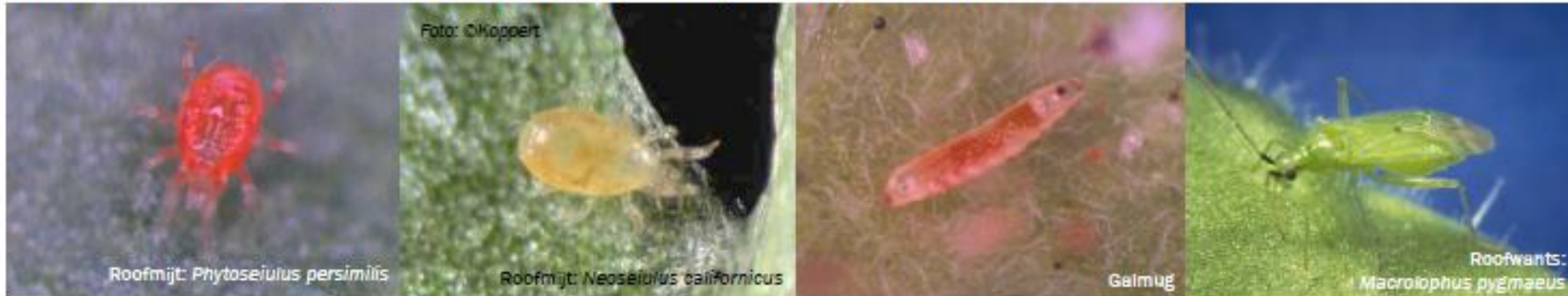
- Webben (1)
- Gele bladeren (3)
- Vruchtschade (2)

Ingrijpen met

- Eradicout – maltodextrine - enkel in bedekte teelten , lokaal => plakt spint / witte vlieg / wolluis vast
- Broesen met water
- Natuurlijke vijanden

HOE INGRIPPEN?

Verschillende nuttige insecten eten spint op en beperken zo de schade:

Coloradokever

Symptoom

Vraatschade → Opbrengstverlies bij zware schade

Teelten

Aardappel - aubergine

Tijdstip

April-mei (eerste generatie), juli-augustus (tweede generatie)

Advies

Monitoring + schadedrempels

Fysieke verwijdering adulten/larven

Insecticide zoals spinosad of azadirachtine

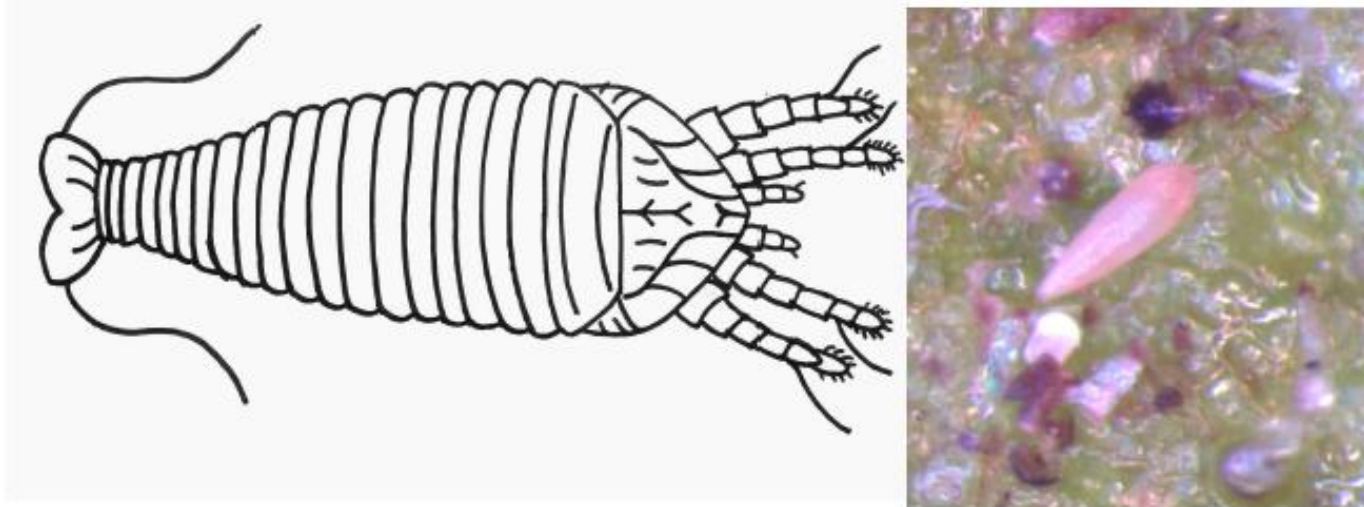
Ziekten & plagen in tomaten

Tomatengalmijt

HOE ZIET DE PLAAG ER UIT?

- Mijt zelf niet waarneembaar, enkel te herkennen aan de schade

WAAR BEVINDT DE PLAAG ZICH?

- Bladeren (1)
- Vruchten (2)
- Stengel (3)
- Altijd eerst aan de stengel!

Tomatengalmijt

WAT ALS WE NIET INGRIJPEN?

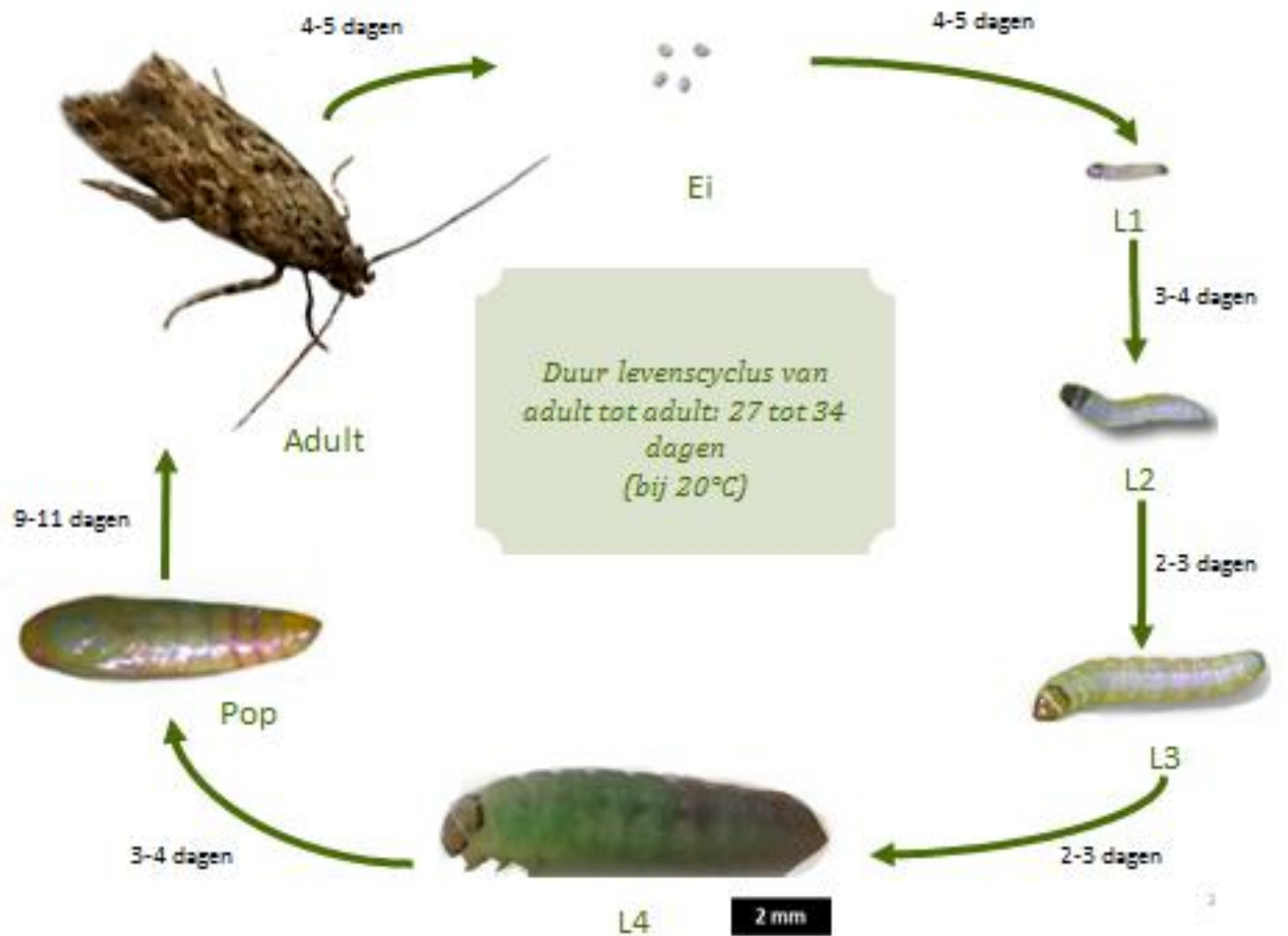

- Verdorde bladeren (1)
- Vruchtschade (2)
- Heel de plant kan afsterven!

HOE INGRIPEN?

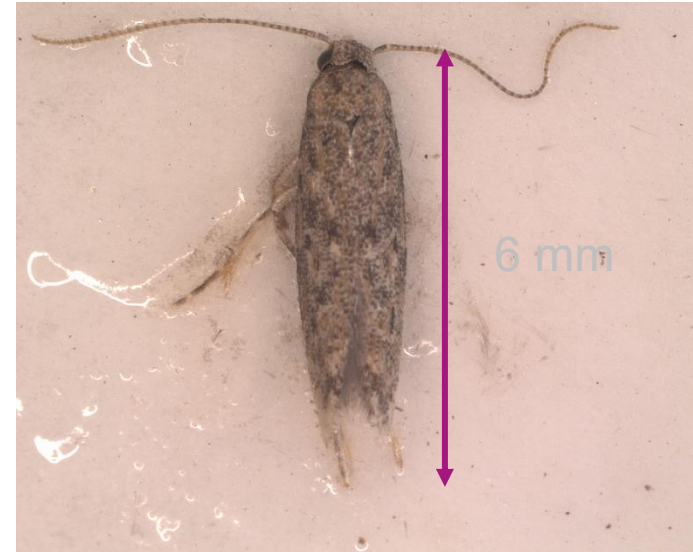
Tomatengalmijt kan voorlopig enkel met gewasbeschermingsmiddelen bestreden worden.

Tomatenmineermot: *Tuta absoluta*

Tuta absoluta: monitoren feromoonvallen

- 1 val per hectare / tunnel
- feromoon 6-wekelijks vervangen
- enkel mannelijke motten
- Vallen op 40-80cm boven de grond

Tuta absoluta – fysische bestrijding

- UV-lampen
- mannelijke en vrouwelijke motten
- Opgepast voor wegvangen *M.pygmaeus*!
- Lampen actief tussen 22u en 6u.

Tuta absoluta & nuttigen

- Belangrijkste bestrijder: *Macrolophus pygmaeus*
- Zet zo vroeg mogelijk uit
- Efficiëntie vanaf gemiddeld 1 *Macrolophus* per blad
- Monitor *Macrolophus* op de gele vangplaten!

Tuta absoluta

Macrolophus

Conclusie

Preventief:

- Goede gewasrotatie aanhouden
- Matig bemesten
- Bevorder natuurlijke vijanden (bloemenrand)

Interventie:

- Monitoring
- Barrières: insectengaas, vliesdoek of klimaatnet toepassen, andere gewassen tussen telen
- Opletten met insecticiden (vnl. met pyrethroïden): niet vroeg in het seizoen, pleksgewijs toepassen (bv. luizenexplosie bij afwezigheid van natuurlijke vijanden)

Heb je nog vragen?

An.vandewalle@viaverda.be

09 381 86 82

viaverda.be